

ALBERT SPEEKAERT

VERZAMELD
DICHTWERK

GOZALOV BOOKS PUBLISHING

Met zegen van Aartsbisschop Simon van Brussel en België.

Met dank aan:

- Broeder Valère Jozef, O.S.B., Prieuré St Benoit, Chérence (France), voor zijn initiatief tot publicatie van het “Verzameld Dichtwerk” van Albert Speekaert, C.s.s.R., voor het samenstellen van de dichtbundels en voor de bespreking van de gedichten op mystiek vlak.

- Karel Vissers voor het digitaliseren van alle gedichten en voor de medewerking aan de Nederlandse vertaling van de inleiding.

- Vader Thomas, Abt van het Orthodox klooster te Pervijze, oud leerling van Pater Albert Speekaert in het College der paters Redemptoristen te Essen, voor het leggen van de laatste hand aan de teksten en de lay-out van het verzameld dichtwerk en voor de verwezenlijking van de publicatie.

- Anne Speekaert: voor de medewerking aan de begeleidende teksten.

Copyright 2017: de Erven Albert Speekaert

Copyright 2017: Orthodox Klooster Moeder Gods, Troosteres te Pervijze

ISBN: 978-90-79889-51-8

INHOUDSTAFEL

Beknopte levensschets	10
De bundels	15
HET EENZAAM SPOOR	19
HET ONTWAKEN	19
MOEDER EN KIND	20
LEVENS WONDER	22
BINNENGROEI	23
LIED DER GEDACHTEN	24
EERSTE LEVENSVREUGDE	25
HET ZOEKEN	26
DE STEM	27
BENAUWDHEID.....	28
VERZONKEN LICHT	29
HET KIND DER MENSCHEN	30
O ZWAAR GEHEIM.....	32
VERLANGEND BEN IK.....	33
HET SCHAMEL WOORD	34
ACH, VRAGEND ZIEN... ..	35
BELUISTER DAN... ..	36
MIJN STILTE STIJGT	37
DIT IS DER ZIELEN... ..	38
EENZELVIG	39
DE WEVER	40
EENZAME ZOMER.....	41
HET HOOGLAND DES HARTEN.....	42
IK ZAL ALLEEN ZIJN	43
AAN DE EENZAAMHEID	44
LEVENSGEZEL.....	45
LEVENS MOEHEID.....	46
DE PROFUNDIS	47
HET VINDEN	48
DE VEREENIGING	49
RUST	51
TWEE-EENHEID.....	52
UW AFGROND.....	53
GOD EN MENSCH	54

GEBED.....	55
HET AANVAARDEN	56
KLEINE ODE AAN DEZE WERELD.....	57
GELUK.....	58
LEVENSLIED.....	59
DE VRIEND.....	60
AAN JEZUS CHRISTUS.....	61
ODE AAN HET EENZAAM LEVEN.....	62
ELEGISCHE VREUGDEN	63
ELEGISCHE VREUGDEN	64
ELEGISCHE VREUGDEN.....	65
KATHARSIS.....	67
INEFFABILE.....	68
DE DICHTER.....	69
AAN DEN VERBORGENE.....	71
DICHTERSHOOP.....	72
DE ZANG DER AARDE	73
LENTE	74
LENTELIED.....	75
MAART-VIOLEN.....	76
VOORJAARSMORGEN.....	77
AVOND IN MEI.....	78
MEINACHT.....	79
VOORJAAR.....	80
AVONDBLOEM.....	81
DONKERE MEINACHT.....	82
DAGSCHOONE.....	83
MERELLIED.....	84
ZOMER	85
NAMIDDAG.....	86
ZOMERAVOND.....	87
DAGLEED.....	88
AVOND-VIJVER.....	89
KLEINE AVONDMELODIE.....	90
LAATSTE LICHT.....	91
WAKE.....	92
AVONDGEBED.....	93
HERFST	94
HERFST.....	95

HERFSTROEP	96
NACHTGESCHENK	97
AFSCHIED	98
HERFSTTIJ	99
HERFSTBLAD	100
NAJAARSLANDSCHAP	101
SCHEMER	102
SCHEMERUUR	103
HERFSTLIED	104
WINTER	105
IJZEL	106
WINTERRUIT	107
SNEEUWVAL	108
SNEEUWLANDSCHAP	109
WINTERMORGEN	110
MASKERS	111
DE EGEL	112
GEVANGEN GORILLA	113
DE SPIN	114
DE ZIGEUNER	115
COLUMBUS	116
DE NAR	117
DE ROUWMOEDIGE	118
INKEER	119
HET RIJK DER MENSCHEN	120
LEVEN	122
GELUK	123
LIED DER VERGANKELIJKHEID	124
ONTGOOCHELING	125
TREURLIED OM EEN DOODE	126
DROOM	127
GEBED	128
ELLEDE	129
INWENDIG LIED	130
DE ONDANKBARE	131
LACRIMAE RERUM	132
HEEMVAART	134
I	135
II	136
III	137
IV	138

V.....	139
VI.....	140
VII.....	141
VIII.....	142
IX.....	143
X.....	144
XI.....	145
XII.....	146

VIATOR.....	147
VIATOR.....	148
IN ALLE DINGEN.....	150
IN EIGEN WEZEN.....	152
TODO Y NADA.....	154
SINE NOMINE.....	155
IRREQUIETUM.....	156
DE ZWERM.....	157
ZOALS DAARBOVEN.....	158
ZO IK NIET U BEMIN.....	159
ENIG EN AL.....	160
VREDE.....	161
SOMS IS 'T GENOEG.....	162
LENTE.....	163
DORRE LENTE.....	164
NACHTLIED.....	165
BINNENHERFST.....	166
WINTER.....	167
HERINNERING.....	168
HET KLOOSTER.....	169
CLAUSURA.....	170

GETIEN EN DIEPZEE.....	171
EERSTE GETIJ.....	172
IN DEN BEGINNE.....	173
VOGEL IN HET GETIJ.....	174
LIEFDEGETIJ.....	175
WOORD EN GETIJ.....	176
DIEPZEE.....	177
DE VERVREEMDING.....	178
ZONDER LIED.....	179
DE DIEPZEE.....	180

ATLANTIS.....	182
POMPEJI.....	183
BALLADE VAN DE DOODZEE.....	184
GEEN VIS.....	185
DE PROFUNDIS.....	186
TWEDE GETIJ	187
HET NIEUWE BEGIN.....	188
INCARNATIO.....	189
DE KORAALBOOM.....	190
DE BRUIDSTOCHT.....	191
DE GROEI.....	192
DE PAREL.....	193
SOMS.....	194
HET LEVEND WATER.....	195
VEROVERING.....	196
EINDVERWACHTING.....	197
DE WOESTIJNBRON	198
EXODUS.....	199
MAANLICHT.....	200
WOESTIJN.....	201
INEFFABILE.....	203
ELIAS.....	204
POTS.....	205
ZWERVER.....	206
STRAKS.....	207
VAN VROEGER.....	208
DE DIERBAARSTE WOORDEN.....	209
GELUKKIG ZIJN SOMMIGEN... ..	210
NIET ALTIJD.....	211
LEVENSGANG.....	212
DE WOESTIJNBRON.....	214
AL TREKKEN NOG ZOVEEL KARAVANEN.....	215
TROOST.....	216
LEVEND GEHEIM.....	217
LIEFDES WET.....	218
SMELTKROES DER LIEFDE.....	219
IN WIE DE LAMP DER EENZAAMHEID BRANDT.....	220
GEEN KARAVAN.....	221
DE OREN WARS.....	222
HIER BETREK IK ONZICHTBAAR.....	223

IN WOESTIJNLAND LEEFT.....	224
DEUREN DICHT	225
ARCANUM	226
STILTE.....	227
ONTLEDIGD IN DE LEDIGE WOESTIJN	228
STILTE.....	229
WOESTIJNEN ZIJN ZWIJGZAAM	230
DOOR ZWIJGEN GAAN WIJ TOT U IN	231
UIT DE ROTSRUG VAN TIJDEN EN RUIMTEN	232
SOMS SCHEURT OP EENS HET GORDIJN.....	233
MINDER DAN DAUW OP HET ZAND.....	234
BEN IK BALLING, BEN IK VERDWAALD?.....	235
STILTE LEGT OP 'T GELUID DER LIPPEN	236
KERKER ZONDER MUREN	237
IN AL WAT IK GEVONDEN HEB.....	238
EN NOG.....	239
MATRIS IN MEMORIAM	240
EPITAAF VOOR MIJZELF	243
Werk.....	251
Bronnen	253

BEKNOPTE LEVENSSCHETS

Albert Speekaert werd op 1 februari 1915 geboren te Vosselare (nu een deelgemeente van Deinze, Oost-Vlaanderen). Hij was vierde van een gezin van vijf kinderen. Zijn vader stierf toen hij nog heel jong was. Na het lager onderwijs in zijn gemeente, volgde hij humaniora als interne in het H. Hart college van de Paters Redemptoristen te Essen in de Antwerpse Voorkepen.

Na zijn retorica trad hij binnen in het noviciaat te Sint-Truiden en werd tot priester gewijd te Leuven op 25 september 1938.

Het was zijn droom om missionaris te worden maar de mobilisatie en de oorlog beletten hem deze droom te verwezenlijken.

Op 3 juni 1940 vatte hij zijn studies Germaanse filologie aan de Katholieke Universiteit te Leuven aan en promoveerde met een licentiaatsverhandeling getiteld: "Kerkelijke elementen in Guido Gezelles dichtwerk: Bijdrage tot de kennis van Guido Gezelles religieus dichterschap".

In 1942 werd Albert Speekaert tot leraar Germaanse talen benoemd aan het H. Hart College te Essen waar hij tot aan zijn opruststelling in 1974 een vurig bezieler was voor zijn studenten die hij de liefde voor de Nederlandse taal en letterkunde bijbracht.

Zoals Pater Clemens De Vos in zijn Homilie tijdens de uitvaartmis van pater Speekaert het verwoordde: "Les geven was voor hem geen theorie doceren. Door zijn woord herleefden de dichters; een wereld van schoonheid ging open als hij Henriëtte Roland Holst voorlas en verklaarde en het Middeleeuws "Egidius, wae bist du gebleben?" of zijn geliefde Gezelle met wie hij zich innerlijk verwant voelde."

Niet enkel als leraar kennen we hem maar ook als dichter, als roman- en toneelschrijver. Hij was auteur en regisseur van verschillende toneelstukken van eigen bodem en vertaler van bekende klassieke stukken. Hij zette met enthousiasme de bekende toneeltraditie van het College van Essen voort.

Verscheidene van zijn teksten werden op muziek gezet door o.a. Arthur Meulemans en Ivo Mortelmans.

Zijn werk werd bekroond met diverse prijzen. In 1946 werd hem de Letterkundige Arbeidsprijs toegekend voor zijn proza "Het harde Brood" en in 1964 ontving hij, als eerste Vlaming, in Den Haag de Visser-Neerlandia prijs voor zijn TV spel "De verworpen hamer".

Gedurende meerdere jaren had Albert Speekaert ook de leiding van het H. Bloedspel te Brugge.

Pater Speekaert was een innemende en bescheiden persoon met een grijpend hart. Wie hem van dichtbij heeft gekend, de mede-paters, zijn vrienden en zijn familie, wist hoeveel hij van het leven hield, van zijn geboortestreek Vosselare en het Oost-Vlaamse Leiland, van het park en de weidse bossen rond het college in Essen, van de natuur met zijn jaargetijden. Ook zijn familie en in het bijzonder zijn moeder lagen hem nauw aan het hart.

In zijn poëtisch oeuvre, waartoe deze publicatie zich beperkt, vinden we deze thema's vaak terug.

Zoals Pater Clemens De Vos het uitdrukte: "Zijn bundels zijn de vrucht van zijn religieuze wandelingen in de tuin van zijn klooster, waar hij de zang van de aarde beluisterde in de jaargetijden. En telkens keerde hij terug naar God."

Ook A. Deboutte, C.ss.R., verwijst naar de natuur en de zee als thema in de gedichten: "De natuur en het aanvoelen van de zee wordt doorheen de fijne gedichtenbundel "Getijen en Diepzee" aangewend om een speciale visie te vertolken. Deze visie is niets anders dan een zuiver christelijk-theologische kijk op de menselijke geschiedenis die eindigt met het heerlijk gedicht "De Bruidstocht". De tegenhanger op het gedicht over de Schepping is het mooie gedicht "Eindverwachting"."

Over zijn moeder vinden we tedere gedichten terug in de bundel "Heemvaart" en we verwijzen ook naar het niet uitgegeven gedicht "Matris in memoriam".

Via zijn gedichtenbundels leren we Pater Albert Speekaert kennen als een diep religieus persoon, in wie een echte mysticus schuilde. De rode draad doorheen zijn leven was een beurtelings opwindende en pijnlijke zoektocht naar God.

Zoals Eric Verstraete in zijn artikel in de Gazet van Antwerpen het stelde: "Eenzaamheid, verzaken, vergankelijkheid, heimwee en fel Godsverlangen trillen steeds op de achtergrond van zijn gedichten die gesteld zijn in een gave, beeldrijke en muzikaal ritmische vorm. In al zijn bundels is hij de pelgrim, de "viator", de onrustige zoeker naar een blijvende en de hem overstijgende vervulling, die wellicht een andere naam is voor God."

De laatste dagen voor zijn overlijden in het ziekenhuis, die een afvaart betekenden naar zijn uiteindelijke thuis bij God, sprak hij in aanwezigheid van confrater Clemens De Vos nog de woorden uit van overgave en godsverlangen: "Als het andere ontvalt, houdt alleen het geloof stand. Nu ga ik Hem zien, zoals Hij is, zonder schaduw, van aangezicht tot aangezicht. Ik zal God zien "totaliter aliter", helemaal anders!" Sereen, gelaten en diepgelovig stierf hij op 24 juni 1982.

De gedichtenbundel eindigt met het aangrijpend gedicht van zijn hand "Epitaaf voor mezelf" dat hij bestemd had voor zijn gedachtenisprentje.

Enkele weken na zijn overlijden in 1982 werd Pater Albert Speekaert herdacht te Essen.

In 1993 werd hij door de gemeente Vosselare geëerd met een hulde en bronzen gedenkplaat op zijn ouderlijk huis.

Meer recent, op 1 februari 2015, datum van de honderdste verjaardag van zijn geboorte, werd in het kader van de poëzieweek 2015 hem een hommage gebracht in het "Erfgoedcentrum Het Land Van Nevele" in Hansbeke, met voordracht van gedichten en in aanwezigheid van familie en oud confraters van Pater Speekaert.

In het tijdschrift "Het Land van Nevele" van juni 2015 werd een artikel aan hem gewijd door De Heer A. Bollaert, voorzitter van het "Erfgoedcentrum Het Land van Nevele".

De hier aangewende bronnen, de verwijzingen naar artikels over Albert Speekaert en zijn poëzie zijn achteraan in het boek opgenomen.

*
* *

Frère Valère, Benedictijn uit de Prieuré St Benoit, Chérence (France), initiatiefnemer van deze publicatie, benadert de gedichten van Pater Speekaert vooral op mystiek vlak. We trachten hier een samenvatting van zijn visie weer te geven:

Het belangrijkste deel van Albert Speekaert's leven is innerlijk verborgen onder de uiterlijke schijn van een gewaardeerd leraar en briljant schrijver. Het onsterfelijk deel van de dichter, dat hem lang overleven zal, is het spoor van zijn mystieke ervaring, verteld in soms moeilijke gedichten. Het belangrijkste voor Albert Speekaert was zijn intieme relatie met God, een onbeschrijfelijke ontmoeting in de nacht met God, en daarna een lijdensweg, een voortdurend zoeken om Wie hij ontmoet had, terug te vinden.

Filosofisch kunnen we stellen dat de ziel, die zuiver uit de handen van de Schepper komt, in een wereld van duisternis en zonde is gevallen. Ze hunkert om naar haar maagdelijke oorsprong God zelf terug te keren. Ze wil hem hier beneden terugvinden met al haar krachten, want God is overal. De ganse schepping is min of meer doordrongen van Zijn beeld. De ontmoeting met God in deze wereld is te vluchtig en brengt lijden teweeg want het gevoel van scheiding is heftiger na de te korte ogenblikken van Goddelijk schouwen. Het liefdevol zoeken van de ziel naar God is het basisthema van Albert Speekaert's poëzie. De ziel heeft God eens gesmaakt en niets op aarde kan haar nog bevredigen.

Dit thema vinden we ook terug in een van de mooiste mystieke poëzie die ooit uit een pen van mensenhanden is gevloeid: Het Geestelijk Hooglied van St Jan Van het Kruis, geschreven in de kerker van de Karmelieten van Toledo (1577-1578).

Het mystiek inzicht van Albert Speekaert en zijn poëtisch oeuvre:

Het doel van de Christelijke roeping is de eenwording met Christus die zich heeft geofferd op het Kruis tot lof en liefde voor zijn Vader en tot verlossing van de mensen. De christen zal moeten delen in dat offer. Het offer van zichzelf in het religieuze leven is niet de enige, maar wel een uitstekende manier om aan deze roeping te beantwoorden. De training van het religieuze leven dient als loutering van het offer, want God offert men wat volmaakt en rein is.

God aanschouwde in hem een vurige ziel en schonk deze ziel de genade van de mystieke vereniging waarover Albert Speekaert in zijn eerste en laatste (onuitgegeven) bundel getuigt.

Misschien zonder het te plannen, heeft Albert Speekaert een goed geconstrueerd dichtelijk oeuvre tot stand gebracht, afgelijnd door twee symmetrische bundels: de eerste "Het eenzame Spoor" en de laatste bundel "De Woestijnbron": Geheel het leven geklemd tussen twee ervaringen met God.

Deze laatste bundel, tot nog toe onuitgegeven, publiceren we voor de eerste maal. Deze bundel droeg nog geen titel. We waagden het deze verzameling "De woestijnbron" te noemen. Daarin verhaalt Albert Speekaert vol vuur zijn tweede en laatste mystieke ervaring, in de zomer van 1977.

De vier overige gedichtenbundels, "Elegische Vreugden", "Heemvaart", "Viator" en "Getijen en Diepzee", vertolken zijn ononderbroken zoeken naar God. Het lijkt alsof God hem alleen laat, maar Gods Genade werkt verborgen, zelfs in de nacht. God laat de ziel over aan haar zwakheden, zonden en gebreken opdat ze nederigheid zou leren om uiteindelijk deel te kunnen uitmaken van de eeuwige vereniging. Verborgen voor zijn medemensen lijdt Albert Speekaert inwendig door de eenzaamheid waarin God hem achterliet. Na de tweede mystieke ervaring met God wordt de ziel van priester Speekaert opnieuw in de nacht gestort waar God afwezig lijkt te zijn.

In deze periode van gekweld maar zuiverend lijden wordt Albert Speekaert ernstige ziek. Verwijzend naar zijn laatste woorden hiervoor aangehaald, stierf hij op 24 juni 1982, op de feestdag van het voorbeeld van allen die God zoeken, de Heilige Johannes de Doper. Een bewonderenswaardig einde voor het mystieke zoeken waar de mens zich geheel en al aan overgeeft, vertrouwend op zijn geliefde God. Hij aanvaardde zijn sterven, niet als de fatale voltooiing van een stoffelijk leven, maar als de ultieme liefdesgave van een schepsel aan zijn Schepper: God zien! En niet alleen maar Hem mogen zien, maar zich met Hem verenigen, zodat de ongelijkheid wegvalt.

Albert Speekaert had een bijzondere zending. Zijn mystieke ervaring is er niet voor hem alleen maar voor ons allen. God heeft hem met zo'n wonderlijk poëtisch talent bedeed om zijn boodschap te melden met eenvoud, vuur en kracht. Hij heeft God ontmoet in de moderne woestijn en hij wijst ons de weg.

DE BUNDELS

Het eenzaam spoor

De eerste bundel, “Het eenzaam spoor” definieert wat het mystieke leven is: God zoeken, en Hem uiteindelijk vinden.

“Het eenzaam spoor” start met het magnifieke “Moeder en kind”. We komen op aarde als “een dauw uit verre afwezigheid” (eerste strofe), en ons sterven is terugkeren naar de bron om verenigd te worden met het grote licht dat God is. Geheel het denken van de dichter ligt hierin besloten.

Deze spirituele reis begint met “het ontwaken” bij de wonderen van de schepping (Levenswonder) die in onze ziel een harmonie opwekt die zich uit in zingende hymnen (Binnengroei). Dat gezang vol bewondering blijft niet passief, maar bezielt de beweging van de geest die zich “naar eigen streven richt” (Eerste levensvreugde). Maar in welke richting gaat dit streven?

“Het zoeken”, het tweede deel van de bundel, verklaart het:

Aan die ziel die kan luisteren en zingen, laat zich een stem horen (De Stem) die zegt: “Kom!”, en dit woord brengt begeren en droefheid teweeg. Waarom? Het begeren veroorzaakt angst (Benauwdheid) die ieder natuurlijk licht in de nacht doet verzinken (Verzonken licht). En dan begint het mystieke leven: de ziel verliest het natuurlijke licht, maar ze ontvangt het bovennatuurlijke licht evenmin. Dat voelt en denkt ze tenminste.

Dit thema werkt Johannes van het Kruis uit in “De donkere nacht”. De mystieke ziel vertrekt, op zoek naar God, maar ze kent de weg niet.

Albert Speekaert opent zijn bewonderenswaardige lyriek in “Het kind der mensen”, waarin hij het zeldzame liefdeslied zingt dat in de ziel ontwaakt: alles moet ze achterlaten om God alleen te zoeken, in een angstigende nacht. Toch blijft ze haar weg volgen om haar doel te bereiken: één te worden met God, vergoddelijkt te worden (O zwaar geheim).

Wanneer God zich aan een ziel wil openbaren, dan wekt Hij in haar het verlangen, want Hij geeft zich niet aan iemand die Hem niet begeert (Verlangend ben ik). Maar geen enkel woord is in staat dit verlangen uit te drukken, en geen retoriek kan de mysterieuze ontmoeting vertolken

waarvan de dichter het voorgevoel krijgt (Het schamel woord/Ach vragend zien/Beluister dan). Beter is het te zwijgen — maar dat kan hij niet. Hij wordt inwendig gedwongen het onuitsprekelijke te uiten: God nadert. Het is als een licht dat “breidt in mij zijn ongekende schijn”. Maar de extase is te kort en laat het schepsel achter in een vreselijke eenzaamheid (Mijn stilte stijgt). De dichter drukt dan, in de volgende tien gedichten, die beangstigende tegenstelling uit tussen zijn verlangen naar God en de verschrikkelijke eenzaamheid van de ziel in een wereld die haar vreemd is geworden. Wie God eens gesmaakt heeft, kan nooit meer de zoetheid van de aarde smaken.

Het derde deel, “Het vinden”, beschrijft de verrukking die deze keer veel dieper gaat. De dichter ontwikkelt zijn liefdevolle lyriek waarvan het hoogtepunt dit “deelachtig goddelijk zijn” (Twee-eenheid) is, de voltooiing van de wens die iedere priester uitdrukt aan het begin van de Eucharistische canon: “eius efficiamur divinitatis consortes”: opdat wij aan zijn goddelijkheid deelachtig worden.

Wanneer de ontmoeting voorbij is, wordt de mens opnieuw eenvoudig een mens (God en mens/Gebed). Het laatste deel, “Het aanvaarden”, toont ons het streven naar de deugd van de christen die na zo’n ervaring opnieuw begint aan zijn tocht door de eenzame woestijn, over de dood heen naar het eeuwige leven.

Elegische vreugden

De tweede bundel, “Elegische vreugden” (1945), is, zoals de opdracht het uitdrukt, de offerande van de geestelijke vruchten van deze lange en pijnlijke weg.

In het eerste deel, waaraan de bundel zijn titel ontleent, offert de dichter zijn roeping om het onuitsprekelijke uit te spreken (Ineffabile). De stem die tot zijn ziel spreekt is voortaan verstomd, verduisterd (Aan den Verborgene). Het is een zuivering voor de ziel (Katharsis) in de nacht (Ik zwijg in uw nacht). Het is een verzaking, een bittere ascese, maar die uiteindelijk resulteert in onuitsprekelijke liefde (Aan den Verborgene).

“De zang der aarde” vertolkt de liturgie, de aanbidding van de schepping die de lof van haar Schepper zingt. De serene sfeer van het begin, Guido Gezelle waardig, maakt plotseling plaats voor een subtiele dreiging (Donkere Meinacht) en dan verduistert de horizon van de dichter (Avondbloem), want de aardse schoonheid voldoet niet, al getuigt ze van God.

Deze vergankelijke schoonheid kan zijn begeren niet blussen (Maart Violen), en zelfs de Natuur hunkert naar de overschrijding van zichzelf (Zomer/Namiddag). De schepping, zoals de ziel van de dichter, verlangt naar God: het natuurlijke hunkert naar het bovennatuurlijke.

Albert Speekaert drukt dit nog heftiger uit dan zijn grote voorbeeld, de Bruggeling Gezelle. Het is dezelfde heftigheid die Johannes van het Kruis uitzingt in zijn Geestelijk Hooglied.

Het beeld van het wegdeemsteren van het licht is zeer beangstigend. De ziel is eenzaam en rusteloos, zolang ze God niet gevonden heeft. De vurigheid bereikt zijn heftig hoogtepunt in "Herfstlied".

In "Maskers" toont Speekaert zijn stormachtige ziel. Dit is het offer van zijn verscheurde persoonlijkheid: enerzijds zijn grenzeloos verlangen naar God, en anderzijds het dagelijkse leraarsleven dat hij soms beklemmend aanvoelt in een voor zijn ziel te nauwe horizon.

De dichter heeft alles opgeofferd en nu wendt hij zich tot zichzelf in "Inkeer" dat zijn gedachte samenvat: Boven de wisselvallige en vergankelijke wereld uit, moet hij het "Oergebied" terugvinden (Geluk), en op weg naar dit Beloofde Land, God bezingen (Inwendig lied/Lacrimae rerum) en, voor Hem veel vruchten dragen (Gebed), boven wat de rede begrijpen kan (De ondankbare).

Heemvaart

De volgende bundel, "Heemvaart" (1948), verhaalt het korte verblijf van de redemptorist bij zijn familie, bij zijn oude moeder. Ook hier gaat dagelijks het opofferen verder. De priester verzaakt aan al wat voor hem het dierbaarste is op aarde, uit liefde voor Christus (Dien vrede), en hij hernieuwt dit offer wanneer hij zijn lieve moeder opnieuw verlaat (Gij zijt een woon).

Viator

Na de menselijke tederheid van "Heemvaart" zien we in "Viator" (de reiziger) opnieuw de heftige mystiek van de dichter die zijn liefde verklaart aan God, wiens pijnlijke afwezigheid hij voelt. Vol weemoed herinnert hij zich de wonderbare ontmoeting van weleer.

Getijen en Diepzee

In "Getijen en Diepzee" (1963) beschrijft de dichter zijn eigen geestelijke geschiedenis volgens het uitgestrekt fresco dat de geschiedenis van de mensheid verhaalt. Hij doet dit beknopt maar met sterke filosofische en Bijbelse beelden. Licht en duisternis, zonde en verlossing.

In "Geen vis" trekt het beeld van de zingende vogel de aandacht.

Deze staat als symbool van de ziel die weg wil uit de zee van de duisternis en omhoog wil vliegen naar Gods heldere hemel. Ook het thema van de woestijn komt regelmatig terug o.a. in het prachtig gedicht (De bruidstocht), en kondigt reeds "De Woestijnbron" aan.

De Woestijnbron

"De Woestijnbron" geeft getuigenis over de laatste ontmoeting van de priester met God, tijdens de zomer van 1977. Hier wordt zijn spiritualiteit samengevat: het loslaten van de vergankelijke aardse banden om vastberaden de woestijn van de mystieke ervaring in te lopen (Exodus), "blindelings in geloof" (Elias).

Dit ultieme vertrek naar God, begonnen in 1976, wordt heel concreet in juni 1977 wanneer de goddelijke Geliefde zijn nakende komst aan de dichter doet voelen (Straks). Maar de dichter bevindt zich nog in de "harde korsten van het geloof" (Van vroeger), in de eenzaamheid die in ons plaats maakt voor de ontmoeting (Levensgang).

Dan bestijgt de dichter stilaan de geestelijke Sinaï, waar het Goddelijke zich plotseling aan de ziel openbaart (Deuren dicht). Dit wordt in de van 28 juli tot 13 augustus gedateerde gedichten verwoord. Maar geen menselijk woord is in staat deze ervaring te vertolken. Het is een aanwezigheid (Arcanum), "een volheid die vervult" (Ontledigd), "een zwijgende bron" (Stilte).

Opnieuw verwijderd de aanwezigheid zich en laat de mens alleen in de woestijn, in de stilte, die overgaat in de angst van de nacht (Uit de rotsrug), terwijl uit de verte een laatste straal de lijdende ziel verlicht (Soms scheurt). Dan sluipt de verschrikking van de totale nacht binnen waar God de ziel verlaten schijnt te hebben (In al wat ik gevonden heb, 28 november 1981).

Zeven maanden later openen zich de poorten van de eeuwigheid voor de dichter.

HET EENZAAM SPOOR

HET ONTWAKEN

MOEDER EN KIND

Ik draag u als een droom
die in mijn waken weegt,
o kind, dat als een dauw
geruischloos nederzeegt
uit verre afwezigheid.

O lamp, die aan mijn licht
uw kleine vlam ontsteekt,
die in gestagen groei
doorheen mijn duister breekt
naar eigen morgenklaart’;

o vrucht, die, dra gerijpt,
mij, zwakke twijg, bezwaart,
o leven, dat uit mij
als uit uw haven vaart
naar de ongewisse zee;

geheim, dat ongekend
in mij ligt toegedekt;
o leem, dat uit mijn leem
door God werd opgewekt
tot levend evenbeeld,

en één met mij, in mij,
het uur der pijnen beidt,
dat voor het eerst, o kind,
ons van elkander scheidt,
naar ’s levens harde wet,

en u in ’t nauwe perk
van ’s werelds dingen voert
tot, later, ’t eigen hart
u met zijn kracht beroert
en eenzaam achterlaat,